

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Téma práce : Problémy trestního soudnictví nad mládeží
Autor : Tereza Pokorná
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
Oponent: doc. JUDr. Mgr. Jana Tlapák Navrátilová, Ph.D.
Rozsah práce: 65 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce: 26.6. 2017

1. Charakteristika tématu:

Téma trestní odpovědnosti mládeže a soudnictví nad mládeží považuji za jedno z nejobtížnějších diplomních témat, která jsou standardně zadávána. V první řadě pro diplomanty představuje obtížný úkol samo studium a pochopení nepřehledné právní úpravy, v níž se konfuze prolínají rozmanité materiální i procesní fenomény. Při výkladu jednotlivých institutů činí obtíž vztah k obecné úpravě v trestním zákoníku, ale i k právu občanskému. Zdaleka největším problémem je spletité prolínání různých forem opatření dětem a mladistvým ukládaných. Jako příklad lze zmínit třeba jen několik typů dohledu, které může ve vztahu k mladistvému a jeho rodině provádět probační úředník. Diplomantka Tereza Pokorná se naznačenými úskalími nenechala odradit a pustila se se značnou ctížádostí do syntetického přehledu, který shrnuje trestní právo mládeže jako celek, od obecných pojmů a principů až po detailní otázky procesní. Takový úkol nebyl samozřejmě snadný i vzhledem k omezenému rozsahu, jenž je pro diplomovou práci stanoven. Autorce se podařilo na základě standardních příruček a aktuálních pramenů vytvořit srozumitelný úvod do složité problematiky, která činí obtíž i zkušeným kriminalistům.

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

- *Práce je přehledně členěna. Diplomantka postupuje od obecnějších kriminologických úvah k výkladům věnovaným podmínkám trestní odpovědnosti mladistvého. Rozsáhlá část práce je věnována systému sankcí. Přestože jsou hmotněprávní části práce pečlivě a srozumitelně zpracovány, za nejzajímavější považuji nejspíše pasáže týkající se trestního řízení.*
- *Autorka se zamýšlí nad cíli trestního práva mládeže, k nimž patří v první řadě snaha „zastavit počínající kriminální kariéru“ mladého člověka. Je podán stručný, ale názorný výklad o modu operandi mladistvých delikventů, jejichž trestná činnost bývá spíše situační, podmíněná momentálními potřebami, se značným vlivem vrstevníků. Názory autorky na příčiny kriminality mládeže nejsou výhradně environmentalistické: autorka uznává i význam vrozených dispozic, pokud jde o tzv. poruchy chování.*
- *Autorce se daří na poměrně malém prostoru osvětlit pojem rozumové a mravní vyspělosti. Chápe správně význam věku pro trestní odpovědnost a relativní charakter trestní odpovědnosti mladistvého. Zdůrazňuje, že stupeň dosaženého vývoje konkrétního jedince je třeba posuzovat ve vztahu k jeho vrstevníkům. Uvádí přitom čtenáře i detailněji do znalecké praxe posuzování duševního stavu mladistvých s odkazem na důležité judikáty. Je s to*

- náležitě podtrhnout rozdíl mezi neodpovědností v důsledku pomalejšího dospívání a nepřičetností vyplývající z mentální retardace patologického rázu. Poukazuje zde ovšem na odchylné názory v науce.*
- *Výklad věnovaný jednotlivým opatřením má sice místy popisný, ale informativní ráz. Autorka se nedopouští nedorozumění, která jsou u posluchačů magisterského studia běžná – naopak bystře vyzdvihuje některá úskalí a problémy, které ji zaujaly. Poukazuje správně na to, že samotný věk mladistvého není polehčující okolností. Věnuje se některým paradoxům, které vyplývají z již zmíněného prolínání mezi výchovnými, trestními i ochrannými opatřeními. Často akcentuje překvapivé a paradoxní aspekty ukládání jednotlivých druhů opatření (např. pokud jde o poměrně zanedbatelné důsledky nevykonání obecně prospěšných prací mladistvým či podmínky uložení tzv. peněžitého opatření s podmíněným odkladem výkonu). Velmi dobrou úroveň má výklad autorky o nepodmíněném odnětí svobody, který však detailním zpracováním předčí následující kapitola věnovaná ochranným opatřením, zejména ochranné výchově. Autorka si také zde všímá nejrůznějších paradoxů – např. jde-li o vztah mezi ochrannou a ústavní výchovou dle mimotrestních předpisů. Poukazuje na to, že ústavní výchova bývá často uložena mladistvým s výraznými poruchami chování (ranou formou psychopatie), kteří se dosud nedopustili delikventního chování, a naopak ochranná výchova se často ukládá těm, kteří známky výrazné poruchy chování nevykazují, přestože se již dopustili provinění nebo spáchali čin jinak trestný. Čtivým způsobem je podáváno i jinak málo přístupné téma tzv. probačních programů, včetně problému jejich akreditace. Autorka správně chápe a vykládá postavení PMS, včetně vzájemných povinností s OČTR.*
 - *Diplomantka byla s to postihnout důležitá specifika trestního řízení ve věcech mládeže. Začíná výkladem o tzv. odklonech, včetně odstoupení od trestního stíhání. Dobře si zde všímá velmi slabého postavení poškozeného, který je v některých případech zbaven i opravného prostředku.*
 - *Procesní výklad zahrnuje četné detaily, které příručky a učebnice běžně opomíjejí –např. otázky právní úpravy místní příslušnosti policejního orgánu a státního zástupce v řízení proti mladistvému. Velmi dobře je zpracována otázka obhajoby mladistvého a jeho poměru např. k zákonným zástupcům. Náležitý prostor je věnován ochraně mladistvého před negativní stigmatizací (včetně kontroverzních otázek při pátrání po mladistvém či zveřejnění rozsudku).*
 - *Velmi oceňuji, že takto přehledně založená, spíše narativní práce, má poměrně obsáhlý závěr, v němž se autorka snaží své poznatky shrnout a vyhodnotit. Autorka podtrhuje význam prevence v přístupu k mladistvým. Je nejen společensky, ale i ekonomicky výhodnější zabránit protiprávní činnosti než po jejím spáchání napravovat následky. Autorka spatřuje velký problém hlavně v nedostatečné kapacitě Probační a mediační služby. Dle názoru diplomantky je sice ZSVM jako celek kvalitně koncipovaný, stále je však prostor pro četná zlepšení de lege ferenda.*
 - *I přes poplatnost některých pasáží standardním příručkám a učebnicím, autorka nastudovala i široký okruh monografických článků. Vzala přitom se značnou pečlivostí v úvahu i časté změny, k nimž v právní úpravě v uplynulých letech docházelo.*
 - *Práce nevykazuje větších stylistických nedostatků; naopak její styl je srozumitelný a věcný, a to i navzdory mnoha velmi obecným a vágním termínům, které zkoumaná látka obsahuje. Kapitoly jsou vhodným způsobem řazeny v desítkové soustavě. S poznámkovým aparátem je zacházeno korektně, a to včetně judikatury a pramenů ze sítě Internet.*

3. Shrnutí: *Jde o solidní práci přemýšlivé a pečlivé autorky. Práce představuje aktuální stručný úvod do náročné problematiky trestního práva mládeže v České republice.*

Pro účely ústní obhajoby navrhuji, aby autorka přiblížila své poznatky ohledně postavení obhájce a zákonného zástupce v řízení proti mladistvému. Dále může odpovědět např. na otázku, jak se liší podmínky zániku trestnosti účinnou lítostí u mladistvého a u dospělého pachatele.

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 14. září 2017

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

vedoucí diplomové práce